Norsk forening for lungemedisin

FORSKNINGSSTIPEND 2026

Rikke Line Haugerud Haavi

Overlege · Lungeavdelingen, Akershus universitetssykehus

Obstruktiv søvnapné hos pasienter som opereres for lungekreft: en prospektiv perioperativ pilotstudie

STIPENDBELØP

kr 75 000

Stipendet er gitt av

GSK

SAMMENDRAG

Obstruktiv søvnapné (OSAS) er vanlig, men ofte udiagnostisert. Lungekreftpasienter kan være særlig utsatt, fordi de ofte er eldre, har lang røykehistorie og redusert respiratorisk reserve. Internasjonale studier viser apné-hypopné-indeks (AHI) ≥5/time hos 49–88 % av lungekreftpasienter, ofte uten typiske symptomer. Etter lungekirurgi kan smerte, opioider, ryggleie og redusert lungevolum øke risikoen for nattlige pustestopp og lavt oksygennivå. Likevel vet man lite om hvordan søvnrelatert respirasjon endrer seg gjennom det perioperative forløpet.

Prosjektet er en prospektiv pilotstudie med 25 pasienter som skal opereres for lungekreft ved Ahus. Deltakerne får søvnregistrering på tre tidspunkter: hjemme før operasjonen, på sykehuset de første nettene etter operasjonen og hjemme omtrent fire uker senere. Søvnighet på dagtid kartlegges med Epworth Sleepiness Scale før operasjonen og ved oppfølgingen.

Primært endepunkt er forekomst av AHI ≥5/time før operasjonen. Sekundære endepunkter er: forekomst av moderat til alvorlig OSAS, endring i AHI og nattlig oksygenering mellom tidspunktene og om det er praktisk mulig å gjennomføre gjentatte registreringer. I tillegg undersøkes eksplorativt sammenhengen med postoperative komplikasjoner, oksygenbehov, liggetid og reinnleggelse.

Studien vil gi ny kunnskap om hvor vanlig søvnrelaterte pusteforstyrrelser er etter lungekreftkirurgi, og hvordan de utvikler seg. Den kan bidra til at pasienter med økt risiko blir bedre identifisert og fulgt opp rundt operasjonen. Resultatene skal danne grunnlag for større kliniske studier og et doktorgradsprosjekt. Prosjektgruppen er tverrfaglig med lungemedisin, øre-nese-hals og kirurgi, og oppstart er planlagt i januar 2027.

Norsk forening for lungemedisin

FORSKNINGSSTIPEND 2026

Hrefna Katrín Gudmundsdóttir

Dr.med., postdoktor og overlege · Barneavdeling for allergi og lungesykdommer, Oslo universitetssykehus

Maternal Physical Activity in pregnancy and placental function in relation to offspring early school-age lung healTH (PATH)

STIPENDBELØP

5 000 euro

Stipendet er gitt av

sanofi

SAMMENDRAG

Lungefunksjonen ved fødselen følger barnet gjennom livet. Lav lungefunksjon er forbundet med astma, som er den vanligste kroniske sykdommen hos barn, og med økt risiko for KOLS. Mange gravide er lite fysisk aktive, men man vet lite om hvordan mors aktivitet påvirker barnets helse etter fødselen. I PreventADALL-studien har vi vist at fysisk inaktivitet i første halvdel av svangerskapet henger sammen med lav lungefunksjon i spedbarnsalder. Foreløpige data viser at sammenhengen fortsatt gjelder ved sju år.

Prosjektet skal undersøke om fysisk aktivitet i svangerskapet henger sammen med bedre lungehelse i tidlig skolealder, og om morkakens funksjon kan forklare sammenhengen.

Metoder: PreventADALL er en prospektiv fødselskohort med 2394 mor-barn-par fra Oslo, Østfold og Stockholm, rekruttert i 2014–2016. Fysisk aktivitet er kartlagt med spørreskjema i svangerskapet. Lungehelse ved sju år er definert som normal lungefunksjon målt med spirometri etter internasjonale retningslinjer, og fravær av astma. Morkakens funksjon er målt på fire måter: angiogene biomarkører, Doppler-ultralyd, histologi, forholdet mellom fødselsvekt og morkakevekt.

Betydning: Prosjektet kan peke ut fysisk aktivitet i svangerskapet som en livsstilsfaktor som kan endres for å gi barnet bedre lungehelse. Det kan også gi kunnskap om hvordan lungehelse etableres allerede i fosterlivet.

Norsk forening for lungemedisin

FORSKNINGSSTIPEND 2026

Are Martin Holm

Professor · Lungeavdelingen, Oslo universitetssykehus, Rikshospitalet / Universitetet i Oslo

Koordinert utredning og oppfølging av behandlingsrefraktær og komplisert sarkoidose: etablering av et klinisk forskningsregister

STIPENDBELØP

kr 200 000

Stipendet er gitt av

Harald Lindviks fond

SAMMENDRAG

Sarkoidose er en multisystemsykdom der en undergruppe pasienter har behandlingsrefraktær eller komplisert sykdom. Det finnes ingen internasjonal konsensus om definisjon av refraktær sarkoidose, ingen nasjonale henvisningskriterier og ingen strukturerte forløp for disse pasientene.

Målet med prosjektet er å etablere en koordinert klinisk tjeneste for pasienter med behandlingsrefraktær og komplisert sarkoidose ved Lungeavdelingen, OUS Rikshospitalet, og bygge et strukturert forskningsregister som grunnlag for fremtidige studier.

Med støtte fra Harald Lindviks fond opprettes en 20 % stilling for fagsykepleier. Fagsykepleieren kvalitetssikrer henvisninger mot avdelingens kriterier, koordinerer strukturert utredning, inkludert PET-CT der det er indisert, og er fast kontaktpunkt for pasientene. Pasientene drøftes i tverrfaglig møte før beslutning om videre behandling. Arbeidet skjer i samarbeid med Lungemedisinsk avdeling Ullevål, Hjerteavdelingen og Nevrologisk avdeling. Prosjektleder er professor Are Martin Holm, og fagsykepleier Camilla Knudsen har koordinatorrollen. Kliniske data registreres fortløpende i en forskningsdatabase.

Fremdrift og forventet nytte: Oppstart er våren 2027, med en første beskrivelse av pasientkohorten samme år. I 2028 utarbeides forskningsprotokoller og søknad om doktorgradsmidler. Prosjektet skal gi pasientene et mer helhetlig og likeverdig tilbud og bygge et varig fundament for sarkoidoseforskning i Norge.

Norsk forening for lungemedisin

FORSKNINGSSTIPEND 2026

Guri Dahle Kringeland

Ph.d.-kandidat og lungespesialist · Haukeland universitetssjukehus / Universitetet i Bergen

Antibiotic resistance genes in patients with chronic lung disease

STIPENDBELØP

kr 50 000

Stipendet er gitt av

Norsk Sarkoidose Forening

SAMMENDRAG

Bakgrunn: Antibiotikaresistens er et økende globalt helseproblem. Pasienter med kroniske lungesykdommer behandles ofte med antibiotika, noe som kan bidra til utvikling og spredning av antibiotikaresistensgener (ARG). Lungene har et eget mikrobiom bestående av bakterier og sopp, men kunnskapen om hvordan mikrobiomet påvirker antibiotikaresistens, er fortsatt begrenset.

Målet med prosjektet er å undersøke forekomsten av antibiotikaresistensgener i lungemikrobiomet hos friske voksne og pasienter med kroniske lungesykdommer, inkludert sarkoidose, idiopatisk lungefibrose, astma og KOLS. Videre skal det undersøkes hvordan endringer i bakterie- og soppmikrobiomet henger sammen med forekomsten av resistensgener, og hvilken betydning antibiotikabruk og andre kliniske faktorer har.

Studien benytter data fra MicroCOPD- og MicroILD-studiene. Totalt 335 prøver fra nedre luftveier, samlet inn ved bronkoskopi og bronkoalveolær lavage (BAL), analyseres. Helgenomsekvensering og bioinformatiske metoder brukes til å kartlegge resistensgener og undersøke sammenhenger mellom mikrobiomets sammensetning, sykdom og behandling.

Betydning: Prosjektet kan gi ny kunnskap om utviklingen av antibiotikaresistens i lungene. Resultatene kan bidra til en mer helhetlig forståelse av samspillet mellom mikrobiomet og resistensgener, og på sikt legge grunnlaget for mer målrettet antibiotikabehandling, bedre pasientoppfølging og redusert utvikling av antibiotikaresistens.

Norsk forening for lungemedisin

FORSKNINGSSTIPEND 2026

Marie Alnæs

Overlege, ph.d.-kandidat · Regionalt senter for astma, allergi og overfølsomhet (RAAO Vest), Haukeland universitetssjukehus

Ultrarush allergen immunterapi ved insektgiftallergi: sikkerhet, langtidsresultater og betydning av komorbid astma – 20 års kliniske data

STIPENDBELØP

kr 100 000

Stipendet er gitt av

ALK

SAMMENDRAG

Allergi mot bie- og vepsegift kan føre til alvorlige systemiske reaksjoner og anafylaksi. Pasienter med astma har økt risiko for alvorlige reaksjoner, samtidig som kunnskapen om sikkerhet og langtidsresultater ved ultrarask allergen immunterapi (ultrarush SCIT) i denne pasientgruppen er begrenset. Ved Regionalt senter for astma, allergi og overfølsomhet i Helse Vest har behandlingen vært benyttet i nærmere 20 år. Dette gir en unik mulighet til å undersøke sikkerhet og langtidseffekt i klinisk praksis.

Hovedmålet er å undersøke sammenhengen mellom astma og sikkerhet ved ultrarush SCIT mot bie- og vepsegift. Studien skal også kartlegge langtidsbeskyttelse, behandlingsavbrudd, behov for gjentatt behandling og betydningen av biologiske legemidler hos pasienter med astma

Metode: Prosjektet gjennomføres som en blandet metode-studie basert på en retrospektiv gjennomgang av journaldata fra en 20-årig pasientkohort og semistrukturerte intervjuer med pasienter som har gjennomgått behandlingen. Journaldataene skal belyse bivirkninger, behandlingsforløp og langtidsresultater, mens intervjuene undersøker pasientenes erfaringer, trygghetsfølelse, livskvalitet og håndtering av risiko for nye insektstikk.

Nytte: Studien forventes å styrke kunnskapsgrunnlaget for trygg og effektiv allergen immunterapi, særlig hos pasienter med astma. Resultatene kan bidra til bedre risikovurdering, individualisert behandling og økt tilgjengelighet av ultrarush SCIT. Funnene kan også forbedre pasientinformasjon, redusere behandlingsbelastningen og støtte utviklingen av mer effektive behandlingsforløp i norsk helsetjeneste.

Norsk forening for lungemedisin

FORSKNINGSSTIPEND 2026

Monica Dahl Syrstad

Overlege · Lungemedisinsk avdeling, Oslo universitetssykehus

Kartlegging av CCN-proteiner som mulige terapeutiske mål ved idiopatisk lungefibrose (IPF)

STIPENDBELØP

kr 100 000

Stipendet er gitt av

Boehringer Ingelheim

SAMMENDRAG

Idiopatisk lungefibrose (IPF) er en alvorlig, progressiv lungesykdom der mekanismene bak utvikling og progresjon av fibrose ikke er fullt ut forstått. Det er behov for økt kunnskap om cellulære fenotyper og samspillet mellom immunceller og fibroblaster i de nedre luftveiene. Enkeltcelle-RNA-sekvensering av celler fra bronkoalveolær lavage (BAL) gir mulighet til å undersøke disse mekanismene.

Studien skal karakterisere cellulære fenotyper hos pasienter med ubehandlet IPF, identifisere sjeldne og sykdomsspesifikke cellepopulasjoner og undersøke hvordan antifibrotisk behandling påvirker celletyper og signalveier.

Metode: Studien benytter enkeltcelle-RNA-sekvensering av BAL-celler fra pasienter med sikker IPF-diagnose før oppstart av behandling, med en kontrollgruppe uten IPF. Materialet utvides til inntil 30 IPF-pasienter. Hos et utvalg gjennomføres gjentatt BAL etter seks til tolv måneders behandling med pirfenidon eller nintedanib. Sammenligning av prøvene skal belyse cellulære endringer over tid og ved behandling.

Nytte: Studien kan gi ny innsikt i sykdomsmekanismene ved IPF og identifisere cellepopulasjoner og signalveier som er relevante for sykdomsutvikling og behandlingsrespons. Resultatene kan danne grunnlag for videre forskning på nye terapeutiske mål og bidra til utvikling av mer målrettet behandling av IPF.

Norsk forening for lungemedisin

FORSKNINGSSTIPEND 2026

Lisa Aarhus

Overlege og førsteamanuensis · Lungeavdelingen Ullevål / Universitetet i Oslo

Hvor mye KOLS i Norge skyldes arbeidet?

STIPENDBELØP

kr 75 000

Stipendet er gitt av

AstraZeneca

SAMMENDRAG

Ifølge ATS/ERS kan rundt 14 % av KOLS -tilfeller tilskrives yrkeseksponering, men datagrunnlaget er mangelfullt for blant annet kvinner og aldri-røykere. Det har også vært endringer i nyere tid, med færre røykere og flere forebyggende tiltak i arbeidslivet, som gjør at det er behov for oppdatert kunnskap.

Prosjektet har som mål å finne ut hvor stor andel av KOLS i Norge som skyldes yrkeseksponering, også blant aldri-røykere. Man vil i tillegg undersøke om det er forskjeller mellom kvinner og menn, innenfor aldersgrupper og utdanningsnivå.

Metode: Prosjektet vil koble to etablerte og godkjente datakilder: Nor-Work-kohorten ved Statens arbeidsmiljøinstitutt, som omfatter alle født mellom 1930 og 1992 som har bodd eller arbeidet i Norge, og lungeundersøkelsene i HUNT2, HUNT3 og HUNT4. Til sammen utgjør utvalget cirka 30 000 voksne deltakere med spirometri, der KOLS defineres som FEV1/FVC under nedre normalgrense etter GLI-2012 og/eller ratio under 0,7. Eksponeringsnivået for ulike luftveisagens, som for eksempel asbest, silika, løsningsmidler og biologisk støv, vil bli systematisk kartlagt blant yrkesgrupper og ulike undergrupper.

Nytte: Resultatene vil ha verdi for klinikere, beslutningstakere og bedriftshelsetjenesten, som grunnlag for forebyggende arbeid og ved vurdering av yrkessykdom hos pasienter med luftveisplager.

Norsk forening for lungemedisin

FORSKNINGSSTIPEND 2026

Lucia Cestelli

Lungelege, ph.d. · Yrkesmedisinsk avdeling, Haukeland universitetssjukehus

Oscillometry in the diagnostics of occupational lung diseases

STIPENDBELØP

kr 15 000

Stipendet er gitt av

TIMIK

SAMMENDRAG

Yrkesrelaterte lungesykdommer, som yrkesastma (OA) og hypersensitivitetspneumonitt (HP), oppstår ved innånding av skadelige stoffer på arbeidsplassen. Korrekt diagnostikk har stor betydning for pasientens videre yrkesvalg og helse, og for vernetiltak på arbeidsplassen. Oscillometri er mer sensitivt enn spirometri for å oppdage bronkokonstriksjon og er enklere for pasienten å utføre.

Prosjektet vil undersøke bruken av oscillometri ved spesifikk bronkial provokasjon (SIC), som brukes som referansemetode i årsaksdiagnostikk av OA og HP i dag.

Metode: Prosjektet har tilgang til serielle lungefunksjonsmålinger fra provokasjonsperioden hos pasienter som har vært undersøkt med SIC ved Yrkesmedisinsk avdeling ved Haukeland universitetssykehus. Målet er å undersøke den diagnostiske verdien av ulike grenseverdier for oscillometri innenfor flere grupper av pasienter, både de som er spirometri-positive og spirometri-negative ved SIC, samt hos grensetilfeller. Endringene i oscillometri vil bli sammenholdt med diagnose fra SIC (OA versus HP), symptomer, kroppsmålinger og andre lungefunksjonsmål som DLCO, FeNO og metakolintest. Foreløpige resultater fra prosjektet ble presentert på European Respiratory Society Congress i 2026.

Nytte: Prosjektet vil gi ny kunnskap om oscillometri som diagnostisk metode ved yrkesrelaterte lungesykdommer, og dermed bidra til et bedre grunnlag for diagnose, yrkesvalg og vernetiltak i denne pasientgruppen.

Norsk forening for lungemedisin

FORSKNINGSSTIPEND 2026

Julie Hestnes Øyhovden

Lege i spesialisering · Lungeavdelingen, Haukeland universitetssjukehus

Proteinase 3 ved KOLS

STIPENDBELØP

kr 50 000

Stipendet er gitt av

Chiesi

SAMMENDRAG

KOLS er blant de tre vanligste dødsårsakene globalt. Det er uklart hvorfor bare rundt 20 % av røykere utvikler sykdommen, og hvorfor forløpet varierer fra person til person. Et ledd i patogenesen ved KOLS er at betennelsesceller strømmer til de små luftveiene og alveolene, og frigjør enzymet proteinase 3 (PR3). Dette er et enzym som normalt bekjemper bakterier, men som også kan ha negativ effekt ved å bryte ned lungevev. Selv om konsentrasjonen av PR3 i lungevev er betydelig høyere enn for eksempel nøytrofil elastase, har vi i dag lite kunnskap om betydningen av PR3 ved KOLS.

Prosjektet har som mål å undersøke om PR3 driver sykdomsutviklingen ved KOLS, og således kan ha verdi både som biomarkør og framtidig behandlingsmål.

Metode: Studien bygger på det ferdig innsamlede MicroCOPD-materialet fra Haukeland universitetssykehus (2012–2015), og studerer nivåer av serin proteaser i blod, sputum og bronkoalveolar lavage hos KOLS-pasienter sammenlignet med friske kontroller. Prosjektet omfatter også studier av sammenhengen mellom mikrobiota og inflammatorisk profil hos pasientene, og nivå av serinproteaser sammenholdt med radiologiske karakteristika i HRCT hos personer med kols.

Nytte: Økt kunnskap om PR3 kan gi et biologisk mål på pågående sykdomsaktivitet, og åpne for mer tilpassede behandlingsstrategier ved KOLS.

Lungeprisen 2026

NFLs pris for årets beste vitenskapelige artikler

Marte Skogstad Allgot

Lungeavdelingen, Oslo universitetssykehus

Transcutaneous PCO_2 Measurements With Long-Term Noninvasive Ventilation

Respiratory Care, november 2025

Prospektiv studie av 128 pasienter på langtids-NIV ved OUS, med 465 nattlige transkutane PCO_2-registreringer. Suksessraten var lik hjemme og på sykehus (90 %). Hjemme skyldtes feilene oftest menneskelige feil, på sykehus for korte registreringer. Hjemmemåling er like godt gjennomførbart og støtter flytting av oppfølgingen til hjemmet.

Les artikkelen

Kirill Neumann

Lungeavdelingen, Akershus universitetssykehus

Acute Respiratory Failure and Ventilatory Support in Hospitalized Adults With Viral Respiratory Infection: A Retrospective Cohort Study

Open Forum Infectious Diseases, april 2026

Retrospektiv kohortstudie av nær 4 900 voksne innlagt på Ahus 2012–2021 med PCR-påvist virusinfeksjon. SARS-CoV-2, parainfluensa og RSV ga høyere risiko for akutt respirasjonssvikt enn influensa, mens hMPV ikke skilte seg ut. Funnene er relevante for RSV-vaksinering, beredskap og vurdering av pasienter med andre virus enn influensa.

Les artikkelen

Kristel Svalland Knudsen

Klinisk institutt 2, Universitetet i Bergen / Haukeland universitetssjukehus

Whole genome sequencing of the pulmonary microbiome in interstitial lung disease subtypes

Respiratory Research, november 2025

Første studie som bruker helgenomsekvensering for å kartlegge lungemikrobiomet ved interstitielle lungesykdommer. BAL fra pasienter med IPF, sarkoidose og uklassifiserbar ILD ble sammenlignet med friske kontroller, og mikrobiomet skilte seg tydelig mellom gruppene. Arbeidet legger grunnlag for videre forskning på dysbiose i sykdomsutviklingen.

Les artikkelen